

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 130. Num Judæi licitè in locis Christianorum à Principibus Christianis recipiantur, receptique tolerantur, & Synagogas suas habeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

nec Novum Testamentum nec vetus saltem totum recipientes, dogmatibus Mahometis inhærent, ut Barbof. in c. 6. h. t. n. 3. quales sunt Turcæ, Persæ, Tartari, Arabes, Ægyptii & perique Africani; ut Azor. *Inst. mor.* p. 1. l. 8. c. 23. q. 4. qui licet confundantur cum Gentilibus & Paganis, hi tamen magis propriè sunt, qui idola colunt & adorant; atque ita cum D. Thom. 2. 2. q. 10. a. 5. tres infidelitatis species, nempe Judaïsmum, Paganismum, Hæresin agnoscunt Theologi, quibus tamen continentur quoque Atheismus & Apostasia à fide; ut Suar. *de fide.* d. 16. s. 5. n. 8. Castrop. *tr.* 4. d. 2. p. 1. n. 9. § 10.

Quæst. 130. Num Judæi licitè in locis Christianorum à Principibus Christianis recipiantur, receptique tolerantur, & Synagogas suas habeant?

I. Resp. ad Primum: Tametsi absolute loquendo recipi possint Judæi, ubi prius non fuerunt, id tamen non facile faciendum, cum abundantia & multiplicatio eorum periculosa & summo perere damnosa religioni Christianæ, teste experientia existat, immanesque ab eis blasphemias & injuriæ in Christum redundent, de quibus terribilia, verissima tamen commemorat Pignat. *tom. 5. cons. ult. 14.* unde sanctè faciunt Catholici Principes, si sibi subditisque suis, ac imprimis honori Jesu Christi ejusque Religionis consulunt, arcendo eos à ditionibus suis.

2. Resp. ad Secundum. Ubi tamen semel recepti & de protectione assecurati, expelli non possunt sine justa ac legitima causa. Barbof. in c. 9. h. t. Decian. *in praxi crim.* l. 5. c. 11. Socin. *l. 4. cons. 86.* Valq. *illust. contro.* c. 8. n. 12. arg. l. 14. c. h. t. cum cævis, etiam Judæo & gentili fides justè data servanda sit. Arg. l. 8. C. de O. & A. Expelli autem eos posse ex justa causa, præter AA. jam citatos tenent Tusch *Lit. 7. v. Judæi. concl. 371. n. 58.* Farin. *fragm. crim.* p. 1. *Lit. l. n. 67.* Ricciul. *tr. de jure personar. extra grem. Eccl. exist.* l. 2. c. 5. 1. ubi dictas causas recenset, inter quos à Barbof. recensentur vel maxime, si ex eorum cohabitatione periculum vel scandalum Christianis imminet, si machinentur enorme quid contra fidem aut Christianos, Arg. l. 11. § 16. c. h. t. Ut etiam eorum ritus, negotiationes modisque vivendi legibus & pœnis ita contringi possunt à Magistratibus Christianis, ne quid moliri valeant, vergens in Religionis contemptum vel reipublicæ damnum. Arg. *cit. l. Judæi.* & *L. nullus. c. h. t.*

3. Resp. ad Tertium: Tametsi ad ritus suos exercendos Synagogas habere permittantur, non tamen permittendum eis, ut Synagogas novas, ubi prius eas non habuerunt, aut habitæ penitus collapsæ, ædificent, aut habitas altiores & ampliores efficiant; sed solum, ut antiquas ruinam minantes restaurent; uti claris verbis hæc statuuntur *c. Judæi. § c. consulti. h. t.* & juxta hæc tradunt Abb. Host. Anchar. Felin. Vivian. *in ration. Jur. Pontif. l. 5. pag. 75.* & alii apud Barbof. *in cit. c. Judæi. num. 1.* Quæ tamen etiam restauratio fanorum & delubrorum permittitur non est Paganis, ut cum aliis Wiestn. *h. t. n. 5.* hujus discriminis inter Judæos & Paganos ratione; quòd cum Judæorum ceremoniis præfigurata olim veritas, quam modò credimus, ab ipsis veritatis hujus inimicis habeamus testimonium, quam utilitatem non afferunt Paganorum impietatis, non tamen etiam, ut Barbof. *in c. 7. h. t. num. 5.* citatis Azor. p. 1. l. 8. c. 24. c. ultim. Ricciul. l. 2. c. 39. n. 5. § 6. ex eo, quòd Judæis permittatur

R. P. Leur. *Jur. Can. Lib. V.*

instaurare & reficere, sequitur, licere illis in hunc usum vendere ligna, lapides, cæmentum, cum ea vendere ad talem usum sit naturâ suâ malum, ut AA. citati ex Ricciul. *l. c. l. 2. c. 30. n. 7.* Neque licere architectis & fabris Christianis laborare in ædificandis seu restaurandis Synagogis Judæorum, eò quòd, si iis non liceat vendere res ad hoc, ut utantur ad cultum & ritus Judaicos, ut cum D. Thom. 1. 2. q. 169. a. 2. ad 4. Sylv. *in sum. v. infidelitas. q. 4. ad fin.* Valent. 2. 2. d. 1. q. 10. p. 5. Molin. *de Just. tr. 2. d. 340. col. penult.* Sanch. *in præcept. decal. l. 1. c. 7. n. 3.* quos citat Barbof. *l. c.* multò minus liceat laborare in eorum Synagoga propter eandem, imò majorem rationem, juxta *auth. multò magis. de Ss. Eccles.* quamvis id ipsum limitet ex authore aliquo Hispano, ita ut non sint condemnandi istiusmodi, si id faciant ex officio, quòd profitentur.

Quæst. 131. Qualis communicatio cum Judæis prohibita sit Christianis?

R. Esp. Ea prohibita, ne ex hac conversatione contracta familiaritate adeant periculum perversionis & scandali, dicta conversatio nimia ferè in sequentibus, spectantibus etiam ad commercium politicum. Primò prohibetur cohabitare in eadem domo. *c. nullus. § c. Judæi.* sub excommunicacione. Unde et si licitum sit Christiano, habere Judæum in famulatu suo extra domum, non licet tamen habere eum continuò secum in domo sua; ut Sylv. Sanch. Pirh. apud Reiffenst. *Arg. c. nullus. caus. 118. q. 1.* Quamvis frequentare eorum aedes Clericum gratiâ persuadendi eis fidem licitum sit, juxta *c. 10. h. t.* & Gloss. *in c. Judæi. v. Judæi.* Pirh. *h. t. n. 2.* Secundò, adire cum Judæis balneum, *cit. c. nullus.* nisi id exigat sanitas, & modo Christianus se Judæo non exhibeat familiarem. Sanch. *l. 2. moralium. c. 31. n. 11.* Pirh. *l. c.* Wiestn. *n. 8.* Tertio invitare Judæos, aut invitari ab illis ad convivium. *c. omnes. 28. q. 1.* idque, etiam si Judæi absque omni delectu ciborum manducent, non id non ob discretionem ciborum, sed & ut vitetur familiaritas, quæ facilius inter epulas contrahitur. Azor. *p. 2. l. 8. c. 22. q. 3.* Sanch. *l. c. n. 10.* non tamen prohibitum Christiano, manducare cum Judæo in eadem mensa, dum casu in eodem diversorio concurrunt. Sanch. *num. 13.* Pirh. *l. c.* uti nec à Judæo caupone cibaria emere, aut cum eo in illius diversorio eis vesci; cum hoc non sit à Judæo invitari ad convivium, quòd interdicitur in *cit. c. omnes.* neque ex eo familiaritas contrahitur, Sanch. *num. 15.* porò quòd de Judæis de non-celebrando convivio dictum, idem servandum quòd ad Paganos & Gentiles. Gloss. *in cit. c. omnes. v. Judæorum.* Pirh. *num. 4.* Secus est de missis ad infidelium conversionem, quorum animos non tam facile lecrabuntur, si iis non permittitur, cum eis familiariter conversari & comedere, exemplo Christi & plurium Sanctorum Missionariorum. Arg. *c. cum sit. h. t.* Gloss. *ibid. v. temporum.* Quarto interesse eorum nuptiis, festivitatis, ludis; Choreasque cum eis agere, dum per ea non modicè familiaritas contrahitur. Azor. *l. c. q. 3. in fine.* Sanch. *l. c. n. 17. n. 18.* addens, non licere eorum templa invisere eo tempore, quo in iis superstitionis exercentur, etsi non sit peccatum grave, si absit scandalum aliis fidelibus datum, vel periculum perversionis propriæ. Quintò adhibere medicum Judæum, aut uti medicina ab eo preparata, nisi Medicus Christianus idoneus, aut Medicina ab alio parata haberi nequi-

ret, cum lex humana in casu necessitatis obligare desinat. Sanch. l. c. num. 8. Sylv. v. *Judeus*. q. 1. Pirh. num. 2. uti hæc omnia statuta cit. c. nullus. 18. q. 1. Sexto prohibetur Christianis omnibus servire Judæis pro mercede in eorum ædibus assidue, per c. ad hæc. h. t. ubi Alexand. 3. præcipit Prælati Ecclesiarum, ut subiectis sibi id interdican- tur, etiam, si necesse est, sub interminatione censurarum, additâ etiam memoratâ sæpe ratione, ne Judæi de facili ob continuam conversationem & assiduam familiaritatem ad superstitionem & perfidiam simplicium animos inclinarent. Item per c. 13. h. t. ubi & alia ratio additur: nimirum ne filii libera famulentur filiis ancillæ; quæ ratio & illud evincit, quod prohibitio hæc locum quoque habeat, sive assidue aut frequenter, sive raro iis ser- viant. Item sive servant illis intra sive extra do- mus eorum. prout docent Jo. And. in cit. c. ad hæc in fine. Felin. num. 3. Barbof. num. 4. Gonz. num. 1. Sylv. v. *Judeus*. q. 2. dicto 3. Sanch. l. c. n. 19. & 29. Pirh. h. t. n. 6. & alii, contra Gloss. in cit. c. ad hæc. v. in eorum domibus. & Abb. ibidem num. 2. ait tamen Pirh. citans pro hoc Azor. l. c. q. 8. Sanch. l. c. n. 20. & c. 2. h. t. non esse pro- hibitum Christianis locare operas suas Judæis, sive intra, sive extra domus eorum, si Judæi sint ab- sentes, v. g. ædificium aliquod in eorum utilita- tem extruendo, colendo eorum agros, multoque minus locare illis res suas. v. g. currus, jumenta, ta- meti Judæus quandoque veniat ad inspiciendum ædificium, agriculturam &c. cum tunc non cen- seatur esse moraliter præsens, sicut si continuò ad- staret operariis. Verùm sic videtur, non satis eli- di ratio adducta ex c. 13. h. t. nimirum non licere servire Judæis (quale quid est ædificare illis domus, colere eorum agros) ne filii libera filii ancillæ famulentur. Nihilominus tamen, licet Judæus habe- re non possit mancipium Christianum, posse ta- men habere illum colonum, qui peragat omnia jura, quæ de colonis & originariis statuuntur, ita tamen, ut si Judæus illum alio transferat, vel in alio obsequio, amittat Jus Colonix & Jus Domini, tradit Barb. in c. multum. h. t. n. 1. citatis Abb. Car- din. Jo. And. Felin. & pluribus aliis. Possit etiam Judæum, non quidem principaliter, in consequen- tiam tamen juris quod possidet. v. g. fundi habere servum adscriptitium illi fundo, tenet idem Barb. l. c. n. 2. citatis Marquard. tract. de *Judeis*. p. 2. c. 5. n. 20. Azor. p. 1. l. 8. c. 22. q. 8. Sanch. in *prac. de cal. com.* 1. l. 1. c. 31. num. 21. Ricciul. l. c. l. 1. c. 28. n. 21. non tamen ei imponere aliquod onus ultra ea, quæ peragere debent coloni originarii, ut Ricciul. l. c. n. 23. Unde etiam dispensare nequit Episcopus, ut Fœmina Christiana nutriat filium Ju- dæi etiam in sua domo, cum id prohibitum Jure Canonico, in quo dispensandi potestas non legi- tur concessa Episcopo, nisi id alicubi exprimat. ac ita tenent Francisc. Leo in *thes. fori Eccles.* p. 4. c. 4. n. 45. Ricciul. l. c. l. 2. c. 28. n. 18. Barbof. in c. ad hæc. num. 3. & 4. Pirh. cit. num. 7. in fine. Quin & juxta peculiarem constitutionem Gregor. XII. quæ incipit: *antiqua Judæorum*, Judæus reti- nens mulierem Christianam contra SS. Canonum statuta potest puniri, etiam ab Inquisitoribus hæ- reticæ pravitatis, cum sit unus ex casibus compre- hensus in dicta constitutione.

Quæst. 132. An & qualiter liceat Judæis habere servum vel mancipium Christianum?

REsp. tametsi Christiano licitum habere ser- vum Judæum, modò is non commoretur cum illo, ita ut habeat illum domesticum & fami- liarem, ut Pirh. h. t. n. 16. cum Sylv. v. *Judeus*. q. 3. n. 5. dicto 1. secundum dicta; non tamen licet Judæis habere non tantùm famulos, sed & ser- vos & mancipia Christiana in domibus suis. Pirh. n. 17. pro ut constat ex c. *Judei*. h. t. neque Prin- cipes sæculares concedere possunt, ut in suis Pro- vincis habeant mancipia Christiana, Ricciul. n. 12. Scacc. de appell. q. 16. limit. 1. n. 129. Barbof. l. c. aut cum iis in hoc dispensare possunt Episcopi, ut Card. in c. ad hæc. h. t. Abb. ibid. num. 3. Socin. num. 5. Barbof. num. 5. citatis aliis cum Christi- ani libertatem consequantur, si fiant mancipia Ju- dæorum etiam justo bello capta. ut Covar. l. c. p. 2. §. 1. n. 5. Salon. in tract. de domo. q. 3. a. 1. post. 3. conclus. 5. Sayr. in clau. reg. l. 9. c. 6. n. 12. etsi non minus probabiliter contrarium, nimirum, si Christiani gerant bellum injustum contra infide- les, Christiani ab ipsis capti fiant eorum captivi jure gentium, ut Less. l. 2. c. 4. n. 12. Porro si Judæus Christianum emerit mercimonii & nego- tiationis gratiâ, poterit servus à quocunque Chri- stiano redimi 12. solidis (intelligendo solidos au- reos, quorum 72. faciunt libram auri, ut Abb. in c. ult. h. t. in fin. apud Pirh. h. t. n. 19.) sive ad ingenuitatem seu libertatem, sive ad servitutem. Gloss. Abb. Deci. in c. consuluit. il. 3. de appell. Surd. de alim. tit. 1. q. 18. num. 9. Ricciul. l. 3. c. 18. à princ. Barbof. in c. presenti. h. t. n. 3. Si verò em- erit eum Judæus, ut sibi serviat, nullo dato pre- tio fit liber; ita ut neque Judæus amplius eum ven- dere, neque Christianus eum sibi in servum com- parare possit. Pirh. l. c. juxta c. ult. & c. fraterni- tatem. Idem est, si servum emptum negotiationis causâ intra tres menses à die emptionis non expo- fuerit venale, eò quòd tunc fit præsumptio (quam Gloss. fin. in cit. c. ult. Hostiensis ibid. v. *expone- rit*. & Abb. asserunt esse præsumptionem juris, & de jure, quæ nullam in contrarium admittit proba- tionem) Judæum non causâ negotiationis, sed ad serviendum sibi eum emisse. Pirh. l. c. Porro hic sermo est de servo baptizato aut baptizari cupiente, ut patet ex cit. c. ult. h. t. & si talem à Ju- dæo quis emerit ignoranter, agere potest ad pretium seu interesse contra venditorem, qui eum decepit. Gloss. cit. & Hoff. De cætero quòd liceat Judæo habere servos adscriptitios seu colonos originarios, qui etsi mancipia non sint, aut in servitio persona- li, sed liberi, obligat tamen ad certa prædia, quæ deserere nequeunt colenda, uti & ad præstanda prædiorum dominis certa servitia, aut etiam pen- siones, juxta c. *multorum* h. t. de hoc, inquam, di- ctum est supra, ubi de conversatione cum Judæis.

Quæst. 133. Num prohibitum Christianis fœminis, esse obstetrices & nutrices infantium Judæorum?

REsp. Affirmativè juxta c. ad hæc. h. t. ubi id ipsum prohibendum illis sub censura Eccle- siastica. Idque etiam, licet eos nutriant extra do- mus Judæorum, nec refert, quòd Legislator in cit. c. loquens etiam de dictis nutricibus, expressè dicat: *in domibus eorum*; cum id non dicat ad res- tringendam prohibitionem, sed quia id frequen- tius contingere solet, id exprimat. Adde, quòd etiam respectu nutricum in suis propriis domibus nutriendum infantes Judæorum habere locum pos- sit ratio cit. c. nimirum periculum perversionis ex nimia